

Protocol pesten

De Bareel

Augustus 2014

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

INHOUD

1.	Waarom wij kiezen voor een pestprotocol	3
2.	Achtergrondinformatie	5
2.1	Wat verstaan wij onder pesten?	5
2.2	Kenmerken van het kind dat pest	7
2.3	Andere rollen	8
2.4	Kenmerken van het kind dat gepest wordt	8
2.5	Signalen, die wijzen op pestgedrag	9
3.	Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?	11
4.	Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?	14
	Bijlagen	
	Bijlage 1: Groepsvormende activiteiten	18
	Bijlage 2: Groepsregels	19
	Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten	20
	Bijlage 4: Zelfreflectie bij peestsituatie	21
	Bijlage 5: Analyseformulier pestgedrag (gele en rode kaart)	25
	Bijlage 6: Pedagogische huisstijl	26
	Bijlage 7: Gesprek voeren	27

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

1. Waarom wij kiezen voor een pestprotocol

Onze visie ten aanzien van onze school:

Het is in onze ogen van groot belang, dat de kinderen zich in onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen, en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is. Een dergelijke werksfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is dus een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen de grondslag vormt.

Binnen de school doen zich buitengewoon veel situaties voor, waarin kinderen zich heel kwetsbaar opstellen binnen de leerlinggroep, of bijvoorbeeld bij het spelen op het plein. Situaties, die gemakkelijk kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dergelijke situaties leiden gemakkelijk tot pestgedrag. Er wordt een slachtoffer gezocht en gevonden. Er worden nog wat meelopers geronseld, en de basis voor een langdurige peestsituatie, met alle negatieve gevolgen van dien is gelegd en kan worden opgestart.

Pestgedrag in en rondom onze school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke onderwijsleeromgeving willen nastreven.

En hoe kunnen kinderen, die hun onzekerheid en frustraties door middel van pestgedrag uiten, en tot een vast gedragspatroon maken, later als volwassenen op een respectvolle manier met andere mensen in de maatschappij omgaan?

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Met behulp van dit pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.

Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Deze regels zijn in de groepen duidelijk zichtbaar opgehangen, en met de kinderen besproken. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school liggen.

Dit pestprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
Het pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:

- Het voorkomen van pestgedrag
- Het tijdig signaleren van pestgedrag
- Het remediëren van pestgedrag
- De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

Met dit pestprotocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

2. Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten is het langdurig uitoefenen van fysieke en/of psychische mishandeling door een kind of een groep kinderen van, meestal, een klasgenoot die niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen.

Digitaal pesten vindt plaats op het internet via de sociale media. Vaak buiten schooltijd maar heeft regelmatig nadelige gevolgen voor de schoolse situatie.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN

- *Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.*
- *Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.*
- *Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').*
- *Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.*
- *Meestal één tegen één.*
- *Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.*

GEVOLGEN

- *'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren ('Plagen is kusjes vragen').*
- *De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.*
- *Men blijft opgenomen in de groep.*
- *De groep lijdt er niet echt onder.*

PESTEN

- *Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.*
- *Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).*
- *Ongelijke strijd. De onmachtsgedoevens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pestkop.*
- *De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.*
- *Meestal een groep (pestkop en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.*
- *Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).*

GEVOLGEN

- *Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.*
- *Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.*
- *Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'Bij de groep te horen' wordt niet voldaan.*
- *De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.*

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

2.2 Kenmerken van het kind dat pest.

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Pestkop' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

2.3 Andere rollen:

- **De Meepester**
Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort. Is bang om zelf gepest te worden.
- **De Helper**
Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor degene die pest. Helpt graag en is daarom vaak populair.
- **De (verborgen) ondersteuner van degene die pest.**
Vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- **De Buitenstaander**
Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- **De Stille**
Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

2.4 Kenmerken van kind dat gepest wordt.

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pestkoppen na te bootsen, maar faalt daarin.

2.5 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij het slachtoffer:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het kind staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestrest, en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Signalen bij de dader:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pestkop.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De dader is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De dader kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

3. Op welke wijze wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd.

Wij bewaken de grenzen van de Bareel:

1. De leerling draagt op een positieve wijze bij aan het groepsproces
2. Er is een optimale samenwerking tussen ouders en de school.
3. De leerling ontwikkelt zich op zijn/haar cognitie
4. De leerling houdt rekening met het welbevinden van andere leerlingen/leerkrachten.

Afspraken schoolbreed:

Het team van De Bareel neemt kleine en grote misdragingen serieus

Wij geven onze grenzen aan :

- de leerling die zich niet aan de afspraken houdt
- de rest van de groep
- de ouders van de leerling
- de ouders van alle leerlingen van De Bareel
- Wij benaderen de leerlingen positief; wij geven complimenten om gewenst gedrag aan te leren.
- Wij zetten interventies in, om gedrag aan te pakken

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

We handelen **preventief** om te komen tot gewenst gedrag (pedagogische huisstijl zie bijlage)

1. We bevorderen wederzijds **respect en waardering** van de leerlingen onderling. We zorgen ervoor dat de kinderen elkaar goed leren kennen. In klassen waar kinderen "de mens" achter klasgenoten zien wordt minder gepest. De eerste weken van het nieuwe schooljaar zijn essentieel voor de groepsvorming en de sfeer. Er wordt veel aandacht besteed aan groepsvormende activiteiten. **Zie bijlage 1**. In deze eerste weken is het volgende van belang:
  - de leerkracht maakt contact met de kinderen door over zichzelf te vertellen.
  - De leerkracht doet dagelijks 2 energizers met de groep.
  - De leerkracht geeft goed voorbeeldgedrag en laat gedrag zien dat hij ook van de leerlingen verwacht (respect, netheid enz.)
  - De leerkracht bespreekt regelmatig de gedragsregels en/of stelt ze samen met de leerlingen op.
  - Laat de kinderen groepsopdrachten en coöperatieve werkvormen doen waarbij hij/zij zelf de leerlingen indeelt.
2. We zorgen voor **openheid**: pesten moet bespreekbaar zijn. Niet alleen als het voorkomt, maar ook tussendoor middels o.a. kringgesprekken en drama en/of rollenspellen. Door er met elkaar over te praten ontstaat erkenning en een gevoel dat pesten bespreekbaar is. De kinderen moeten het gevoel krijgen dat ze ergens terecht kunnen als het hen gebeurt, of als ze zien dat het een ander gebeurt. Ze moeten weten dat praten geen klikken is.
3. De leerkrachten hebben **kennis en inzicht** m.b.t. alle aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Hierbij is belangrijk dat de leerkracht duidelijk stelling neemt tegen pesten. De pesters moeten het gevoel krijgen dat hun gedrag niet geaccepteerd wordt en het gepeste kind moet het gevoel krijgen dat hij beschermd wordt tegen pesters. Alle leerkrachten zijn in het bezit van een pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen.
4. In alle groepen worden zowel duidelijke **groepsregels** als **gedragsregels** ten aanzien van 'pestgedrag' gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken. In alle groepen zijn de gedragsregels op schrift gesteld en hangen duidelijk zichtbaar voor alle leerlingen en ouders op posterformaat aan de wand van het lokaal (**zie bijlagen 2 en 3**). In de groepen 1 en 2 worden de groepsregels regelmatig besproken in kringgesprekken en

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

worden situaties van pestgedrag, tijdens het werken in de verschillende werkhoecken direct aangepakt. Ook het rollenspel wordt in dergelijke situaties gehanteerd.

5. We zorgen voor goede **communicatie tussen team en ouders**. Ouders moeten het gevoel hebben dat ze bij het team terecht kunnen als ze merken dat hun kind gepest wordt.
6. Gedurende de pauzes is er **toezicht op het schoolplein**, waarbij duidelijke gedragsregels en afspraken worden gehanteerd
7. We bespreken met de kinderen de **digitale omgangsvormen**. Daarnaast geven we aandacht aan het positief gebruik van sociale media.
  - Als je iets niet zou doen IRL (in real life) doe het dan ook niet in cyberspace.
  - Krijg je een berichtje? Schrijf of krabbel dan snel terug (bijv. compliment, felicitatie).
  - Schrijf geen kwetsende of beledigende dingen, ook niet als grapje.
  - Negeer pesterijen of dubbelzinnige opmerkingen.
  - Alles wat je op het internet publiceert blijft voor eeuwig terug te vinden.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

4. Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

1. Om zicht te krijgen op de omvang en wijze van pesten wint de leerkracht informatie in bij collega's.
2. We bieden steun aan het gepeste kind d.m.v. een gesprek. Het gepeste kind is degene die zich met de situatie het minst raad weet. Hij heeft behoefte aan begrip voor zijn situatie. Het doel van het gesprek is; informatie inwinnen en het gevoel geven dat er iets aan het probleem wordt gedaan en dat er afspraken over worden gemaakt. Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden. Zie **bijlage 5** voor aanwijzingen voor het gesprek.
3. We bieden steun aan het kind dat zelf pest. Het kind dat pest moet:
  - Een zelfreflectieformulier invullen om over de situatie na te denken (zie **bijlage 3**)
  - zich bewust worden van het eigen pesten en het effect op het slachtoffer
  - meedenken over een oplossing van het pesten
  - geholpen worden om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
  - geholpen worden om zich aan regels en afspraken te houden.
  - zich veilig voelen: uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
  - weten wat de grenzen en consequenties zijn.
  - weten dat er afspraken gemaakt gaan worden en er vervolggesprekken komen

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

4. We bieden steun aan de ouders van het gepeste kind.

Om de ouders duidelijke informatie te geven is het goed dat de leerkracht eerst met het kind gepraat heeft. Eventuele druk van thuis wordt zo al weggenomen. Na het gesprek neemt de leerkracht contact op met de ouders en licht ze in over de situatie. De volgende punten worden besproken:

- Dat het kind gepest wordt
- Dat er met het gepeste kind gesproken is
- Welke afspraken er al zijn gemaakt
- Welke stappen er nog volgen
- Dat aan het eind van de procedure weer contact met de ouders opgenomen wordt.
- Zonodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning

5. We bieden steun aan de ouders van het kind dat pest. De volgende punten worden besproken:

- We brengen de ouders op de hoogte van de peestsituatie.
- We brengen de ouders op de hoogte van de gemaakte afspraken.
- Dat aan het eind van de procedure weer contact met de ouders opgenomen wordt.
- Zonodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning

6. We betrekken de middengroep (de rest van de klas) bij de oplossingen van het pestprobleem en praten over pesten in het algemeen. Aan de orde komt:

- Herhalen van de regels op school en in de klas.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

- Het feit dat de school en de groepsleerkracht pesten afkeuren.
  - Dat de (zwijgende) meerderheid een signaleringsfunctie heeft.
  - De groep andere kinderen op pesten behoort aan te spreken.
  - Het pesten gemeld behoort te worden bij de leerkracht, andere leerkrachten of interne contactpersoon.
  - Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
  - Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
  - Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen
7. De leerkracht maakt op het gele analyseformulier een schriftelijk verslag van de peestsituatie en gevoerde gesprekken. De intern begeleider en gedragspecialist worden ingelicht. Dit verslag (voor de leerling de 'Gele Kaart') wordt in de klassenmap van de groep opgeborgen (zie Bijlage 3: Analyseformulier Pestgedrag). Ook wordt het bij de betreffende leerlingen in Esis gezet.
8. De peestsituatie wordt gedeeld binnen het team van leerkrachten.
9. Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, worden de genoemde acht stappen weer doorlopen en dezelfde maatregelen genomen. Er wordt nu echter een tweede gele kaart hetgeen betekent; een rode kaart, uitgedeeld. Na het geven van een rode kaart worden nu ook de volgende stappen in genoemde volgorde genomen. Daarnaast wordt, naast de intern begeleider en gedragspecialist, de directie erbij betrokken. Er wordt gezamenlijk met de betrokken ouders en de betrokken leerlingen een plan van aanpak opgesteld, en er worden afspraken ten aanzien van het gedrag van de betrokken leerlingen gemaakt. Dit plan van aanpak

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

wordt schriftelijk vastgelegd en in Esis in de dossiers van de betreffende leerlingen gezet. Eventueel wordt er voor de betreffende leerling een handelingsplan gedrag ingezet.

In die situaties, waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld.

Als het pestgedrag onverminderd blijft voortduren kan in het uiterste geval schorsing worden overwogen.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 1: Groepsvormende activiteiten

Boeken:

- De Gouden Weken, groepsvorming en ouderbetrokkenheid
- Grip op de groep, Rene van Engelen
- Energize! , Energize II (vanaf 4 jaar) en Energize III vanaf 10 jaar) van Erwin Tielemans

Websites:

- <http://www.gripopdegroep.nl/> Op deze website kun je het volgende vinden: Extra oefeningen voor het positief maken van groepen en tools voor het in kaart brengen van de groep
- <http://www.onderwijsmaakjesamen.nl/lesmateriaal/5-minuten/>
- <http://allesovergedrag.wordpress.com/>
- <http://www.101werkvormen.nl/tag/energizer/>

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 2

Groepsregels

In onze groep respecteren wij elkaar. Wij doen dit door:

- We gebruiken fatsoenlijk en verzorgd taalgebruik.
- We doen aardig tegen elkaar
- We blijven van andere kinderen af (handen en voeten houd ik bij mezelf)
- We blijven van de spullen van andere kinderen af.
- We dragen zorg voor elkaar,
  - wij komen op voor wie gepest wordt.
  - wij komen op voor wie niet goed meekan.
  - wij komen op voor wie ziek is.
- We sluiten niemand buiten.
- We luisteren goed naar de mening van anderen.
- We zorgen ervoor, dat iedereen het naar de zin heeft.

In onze groep draagt iedereen zijn steentje bij:

- Wij ruimen samen onze klas op.
- Iedereen doet op zijn manier mee met het kringgesprek.
- Wij komen op voor onze eigen mening.
- Bij elke klus helpen wij elkaar een handje.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 3: Ik heb de pest aan pesten

PESTEN MAG NIET !!!

Pesten is andere kinderen lastig vallen, door te slaan, te schoppen of te schelden. Maar anderen uitlachen, bespotten en zelfs andere kinderen niet laten meespelen, is ook pesten. Het materiaal van andere kinderen met opzet beschadigen of dingen afpakken, is ook pesten. Op onze school doen wij dit niet.

WORD JE ZELF GEPEST ?

Vecht nooit terug, en scheld nooit terug. Probeer zelf een oplossing te vinden voor het probleem door er met anderen over te praten. Helpt dat niet, ga dan zo snel mogelijk naar je juffrouw of meester, en vertel eerlijk wat er is gebeurd.

ZIE JE PESTEN ?

Doe vooral niet mee. Meepesten is even erg als zelf pesten. Laat duidelijk zien, dat je het er niet mee eens bent dat er wordt gepest. Laat de gepeste leerling niet alleen, maar laat hem met jou meespelen.

Als de pestkop niet stopt met pesten, ga dan naar je juffrouw of meester.

BEN JE ZELF DE PESTKOP ?

Dan ben je fout! STOP onmiddellijk met pesten en maak het weer goed met degene die je hebt gepest. Geen mooie praatjes, maar het ECHT goed menen, zodat het pesten stopt.

SAMEN MET ALLE MEESTERS, JUFFROUWEN, LEERLINGEN EN OUDERS DOEN WIJ
ER ALLES AAN OM VAN ONZE SCHOOL EEN PESTVRIJE SCHOOL TE MAKEN EN
ONZE SCHOOL PESTVRIJ TE HOUDEN.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 4: Zelfreflectie bij peestsituatie

Oeps! Dat ging even mis...

Beantwoord daarom de vragen. Schrijf netjes en maak hele zinnen. Denk eerst goed na!

1. Waar is het gebeurd?

---

2. Wie was/waren erbij?

---

3. Wat heb je precies gezegd of gedaan?

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

3a Hoe voelde je je toen?

3b. Wat dacht je toen?

---

4. Hoe zou de ander/anderen zich toen hebben gevoeld?

4a. Hoe zou je je voelen als iemand zo tegen jou doet?

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

4b Hoe zou je de situatie kunnen verbeteren?

5a. Heb je al eerder iemand gepest?

5b. Zo ja: Heb je er toen met meester/juf over gepraat?

5c. Zo ja: Wat hebben jullie toen afgesproken?

---

6. Wat heb je ervan geleerd?

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

---

7. Hoe voel jij je nu, na het invullen van dit blad?

Samen met meester/juf invullen nadat jullie gepraat hebben.

8. Welke afspraken maken we met elkaar?

Handtekeningen van:

Jezelf (of je naam):

Je meester/j

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 5: Analyseformulier 'pestgedrag' (gele kaart)

LEERLINGGROEP:	DATUM:
NAAM LEERLING (de pester):	
NAAM/NAMEN OVERIGE BETROKKE(N): (gepeste, meeloper(s))	
KORTE BESCHRIJVING VAN DE PESTSITUATIE:	
ONDERNOMEN STAPPEN (gesprek pester + gepeste, etc.):	
GEMAAKTE AFSPRAKEN	

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 6

Pedagogische huisstijl – bs. de Bareel

Preventief handelen om te komen tot gewenst gedrag

- Als leerkracht laten wij goed voorbeeldgedrag zien.
- Wij geven complimenten of een glimlach/knipooch bij gewenst gedrag en wij negeren ongewenst gedrag indien dit kan.
- Wij doen het gewenste gedrag voor bij kinderen die dit nog moeilijk vinden.
- Wij spreken kinderen al aan bij kleine overtredingen (bijv. schoen tegen tafel, tikken met potlood, te hard praten, slordig met materiaal, etc.) = Klein corrigeren en groot complimenteren.
- Iedereen staat bij binnenkomst en weggaan op de gang en houdt toezicht. Check in-check out: bij binnenkomst zeggen wij de kinderen persoonlijk gedag en signaleren wij zo of een kind al dan niet lekker in zijn/haar vel zit.
- Voor de kinderen die gespannen, onrustig, boos of verdrietig zijn, hebben wij extra aandacht.
- Wij benaderen kinderen positief (we denken niet meteen dat het kind met opzet ongewenst gedrag vertoont oftewel: wij zien probleemgedrag als onvermogen). Dat betekent niet dat we er niets aan doen, want we grijpen meteen in en laten opgewekt zien hoe het beter kan.
- Wij zijn duidelijk en gebruiken de ik-boodschap.
- Wij geven aandacht aan de sterke kanten van ieder kind.
- Wij luisteren naar kinderen.
- Wij belonen (met woorden) gewenst gedrag veraf en corrigeren ongewenst gedrag dichtbij.
- Wij betrekken de groep bij het bereiken van gewenst gedrag (vraag: hoe kunnen wij het kind helpen of eraan herinneren hoe hij/zij zich moet gedragen?).
- Wij leren de groep om op te komen voor anderen en wij maken de groep verantwoordelijk voor een prettige sfeer.

Het team van de Bareel

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Bijlage 7

Gesprek voeren met het kind dat gepest wordt.

1. *Vertrouwen winnen.*

Het gepeste kind heeft vaak een negatief zelfbeeld. Hun zelfvertrouwen is aangetast. Bovendien geloven ze dat ze het pesten zelf niet kunnen stoppen. Soms voelen ze zich er zelf schuldig aan. Het kan zelfs voorkomen dat het vertrouwen in de leerkracht weg is; die heeft het immers lange tijd niet opgemerkt. Richtlijnen voor een gesprek zijn:

- Ga het gesprek met de gepeste leerling buiten de les aan. Bijvoorbeeld na schooltijd of in de pauze. Zo voorkom je dat andere kinderen mee kunnen luisteren en het kind een onveilig gevoel krijgt.
- Laat de leerling zijn eigen verhaal vertellen;
- Vraag hoe de leerling zich door het pesten voelt;
- Stel het kind gerust en prijs hem dat hij erover durft te praten;
- Doe niets buiten de leerling om, want daar zijn veel leerlingen juist zo bang voor;
- Ga niet direct in op oorzaken, schuld en oplossingen;
- Laat merken dat er iets aan het probleem van het kind gedaan gaat worden.

De leerkracht vertelt het kind in het algemeen iets over pesten:

- Dat het vaker voorkomt, ook bij andere kinderen;
- Dat het niet alleen op school gebeurt;
- Dat er meer betrokkenen zijn dan de pester en het slachtoffer;
- Dat pesters zichzelf er beter van vinden worden;
- Dat veel kinderen uit de groep niets durven te zeggen, omdat ze bang zijn;
- Dat de pester zelf een probleem heeft;
- Dat de school het pesten niet goed vindt.

2. *Inwinnen van informatie*

- Wie pest er?
- Hoe wordt er gepest?
- Wat gebeurt er vlak voor het pesten?
- Wanneer wordt er gepest?
- Hoe vaak?
- Wanneer is het begonnen?
- Waar wordt er gepest?
- Hoe reageert de leerling op pesten?
- Wat heeft hij/zij geprobeerd om het pesten te laten stoppen?
- Welke resultaat had dit?

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

- Welke oplossingen kon de leerling zelf bedenken?
- Bedenk samen: 'wat gaan we er nu samen aan doen?' Op welke manier, op wat voor termijn, in welke stappen. Hoe meer verantwoordelijkheid en daadkracht je bij de leerling laat, hoe sterker de leerling uit deze situatie komt. Stel samen een plan op en bespreek op welke momenten de leerling jouw hulp nodig heeft. Het kan zijn dat je alleen steunt door een situatie in een rollenspel te oefenen, het kan ook zijn dat je moet ingrijpen door de pesters zelf aan te spreken.

De leerkracht moet aan het kind duidelijk maken dat er geen pasklare oplossingen zijn. Het maken van afspraken is dan ook noodzakelijk. De belangrijkste oplossingen zijn:

- Dat wat de leerling zelf gaat proberen;
- Dat wat de school gaat doen;
- Dat de stappen altijd met de leerling doorgesproken worden;
- Dat de leerling altijd bij de leerkracht kan komen.

Maak een afspraak voor een vervolgesprek. Check na verloop van tijd of de situatie ook echt beter is. De leerling kan zich schamen voor het feit dat het pesten toch nog door gaat en dit niet zelf aan je komen vertellen.

Waddenlaan 1
1967 EH Heemskerk
Postbus 68
1960 AB Heemskerk
t 0251 230468
f 0251 254391
bareel@tabijn.nl
www.bareel-tabijn.nl

Boeken

- Pestprotocol een voorbeeld Cees de Groot
Eduforce
- Groepsplan gedrag Kees van Overveld
- Alles over pesten. Mieke van Stigt

Websites:

- www.pestweb.nl
- <http://gedragsproblemenindeklas.nl/gedragsproblemen/pestgedrag/>
- <http://kinderen.moed.nl/pesten/>